tif à la protection des obligataires) upravuje spôsob emitovania obligácii.[19])

Napokon vládne nariadenie zo dňa 30. októbra 1935 ohľadne sostavenia bilancie (Décret—loi du 30 octobre 1935 modifiant l'article 35 de la loi du 24 juillet 1867 sur les bilans et comptes) mení čl. 35. cit. zákona nasledovne:[20]) Súvaha ako i účet straty a zisku, ktoré musia byť valným shromaždením predložené, nutno vyhotoviť v tom istom triedení, ako v rokoch predchádzajúcich a jednotlivé oceňovacie položky treba ponechať nezmeneme s výnimkou, žeby takýto postup boľ výslovne usnesením valného shromáždenia schválený (1. odst.). Inventár, súvaha, účet straty a zisku, ako i všetky listiny, ktoré zákonne musia byť valnému shromaždeniu sdelené, treba behom 14 dní pred zasadnutím účastinárom zprístupniť k ich nahliadnutiu (2. odst.). Bárskety však môže účastinár či jeho zmocnenec nahliadnuť alebo opísať všetky dokumenty, ktoré boly valnému shromáždeniu v posledných troch rokoch predložené a to spolu s protokolmi týchto zasadnutí. V sídle spoločnosti majú právo behom 14 dní pred každým valným shromáždením nahliadnuť do soznamu účastinárov (3. odst.). Ostatné predpisy hovoria o podmienkach pozývania účastinárov na valné shromáždenie a o sankciách v prípade nedodržania týchto ustanovení.

Německý socialismus.

Sudetoněmecká strana konala letos v únoru v Teplicích-Šanově hospodářský sjezd, na němž přednesl jménem strany Dr. Janowsky soubor hospodářskopolitických zásad tvořících hospodářský program hnutí. Tyto programové směrnice, které byly publikovány pod názvem »Fragen der sudetendeutschen Wirtschaftspolitik« a jež nazývají hospodářský směr, který zastupují »der sudetendeutsche Socialismus« jsou předmětem kritického rozboru, který byl právě uveřejněn v knížce jejímž autorem je guvernér Nár. banky čs. prof. Dr. Karel Engliš (Karel Engliš: Německý socialismus jako program sudetoněmecké strany, stran 109, vydal Fr. Borový, Praha 1938).

Interesovaná veřejnost uvítá tuto nejnovější práci Dr. Engliše, nejen proto, že se bude lehko moci seznámiti s programovými zásadami, které budou určovati stanovisko sudetoněmecké strany ke všem problé-

---

[19]) K tomu vide Roger-Picard, Protection des obligataires, Paris 1938; tiež Demegue, La protection des obligataires, Paris 1937.

[20]) Čl. 1. meniací čl. 35 zák. z. r. 1867: »Le bilan et le compte de profits et pertes présentés à l'assemblée des actionnaires doivent être établis chaque année dans la même forme que les années précedentes,et les méthodes d'évaluation des divers postes doivent être immuables, à moins que l'assemblée génerale, agrès avoir pris connaissance des motifs exposés dans le rapport des commissaires, n'approuve expressément chacune des modifications apportées, soit au mode de présentation des chiffres, soit aux méthodes d'évaluation.«

mům hospodářským a finančním, nýbrž také proto, že bude chtíti zvěděti úsudek autority přede všemi povolané, jakou beze sporu Dr. Engliš je.

Dr. Engliš vykládá hospodářský program sudetoněmecké strany vědecky, hledaje v něm prvky možných hospodářských soustav, jichž stručný přehled předesílá vlastnímu obsahu knížky, aby mu rozuměli i čtenáři ne zcela obeznámeni s jeho konstrukcemi hospodářských soustav, jak je uveřejnil dříve ve své Teorii státního hospodářství a nejnověji ve své monumentální Soustavě národního hospodářství. Dr. Engliš chce býti přísně objektivní a proto dříve, než kritisuje a rozbírá, podává přesný a podrobný obsah hospodářského programu sudetoněmecké strany.

Těžiště knížky spočívá ve třetí části, obsahující vlastní rozbor a kritiku programu. Východiskem programu je světový názor universalistický, totalitní, který ještě nese stopy duchovního otce německého socialismu, vídeňského profesora Otmara Spanna. Praktickým cílem je mu společnost (Volksgemeinschaft) a jednotlivec prostředkem a podřízeným článkem. Národní hospodářství je prostředkem k udržení a rozvoji organisovaného národního společenství. Společenské těleso je tedy předmětem péče nesoucí se k naplnění určitého ideálu, což je základním znakem soustavy solidaristicko komunistické. Této konstrukci svědčí i ustanovení programu, že se jednotlivec vřazuje do práce podle toho, co dovede, že se pro společnost zdůrazňuje zásada mravní odpovědnosti za všechny občany a členy národa, že sociální zákonodárství má vycházeti z práva na práci pro každého, že každý člen národa má právo na život člověka důstojný. Program tedy hájí právo na práci a právo na existenci, avšak vzpírá se kolektivismu, k jemuž jedno i druhé vede, neboť jak praví Dr. Engliš, dá se uskutečniti jen v důsledné kooperativě anebo v důsledném solidarismu. Že by se pak musela zavésti pracovní povinnost, o tom už program nemluví. Vychází zde tudíž jen z líbivých hesel, jako ostatně na četných jiných místech, která si často odporují a jež tudíž program nemůže a patrně asi nemíní uskutečniti.

V úvodních výkladech o polarisaci hospodářských a politických soustav dovozuje Dr. Engliš, že určité pořádkové soustavě svědčí i určitá konstrukce politická a naopak. Tak individualismu s cílem svobody a své odpovědnosti jedince odpovídá demokracie a solidarismu, který podřizuje jedince celku a na místo svéodpovědnosti staví vzájemnost, hoví diktatura. Psychologickým základem solidarismu může býti láska k bližnímu a pak je to solidarismus humanitní a jeho ideálem je člověk. Psychologickým základem však také může býti vztah k celku, národní vědomí a pak je to solidarismus národní, jehož ideálem je národ. Na tyto výklady pak navazuje autor v rozboru programu a praví, že solidarismus sudetoněmecké strany je německonárodní, jeho psychologický základ je národní. Proto hnutí směřuje i k převýchově mentality. Nacionalismus se totiž ukázal býti nejmocnější pohnutkou solidarismu, neboť státy se organisují podle národů. A právě psychologie národního solidarismu pomáhá překonávati všechny rozpory mezi zájmovými třídami a skupinami, jak se projevuje v individualistickém kapitalismu.

Národní solidarismus sudetoněmecké strany však není důsledný, nevede k úplnému solidaristickému kolektivismu, nýbrž zachovává individualisticko kapitalistickou základnu, na níž buduje. Je to opět vidět na speciálních otázkách, jako na kladném poměru ke kapitálu, pokud slouží národnímu celku a podporuje tvořivou práci, na kladném poměru k podnikatelské soustavě, která se zachovává a posilňuje, na kladném stanovisku k autonomnímu hospodářskému plánování, které se však v dalším smě-

šuje, jak praví Dr. Engliš, s mezihospodářskou organisací syndikátní byť i usměrněnou podle veřejného zájmu. Neodstraňuje tedy solidarismus sudetoněmecké strany kapitalistický individualismus, nýbrž buduje jen jako jeho nadstavba, tedy stejně jako dnešní naše státní politika. Nedůsledný solidarismus programu plyne také z jeho odporu ke kolektivismu a marxismu, jemuž vytýká, že marxismus staví proti sobě do třídního boje podnikatele a dělníky, kdežto národní společenství je má spojovat k spolupráci, že vyznává ideál velkozávodu, který dělá z »Handwerk« pouhý »Handgriff«, kdežto program přeje rozvoji středního stavu, že přejímá od kapitalismu mzdové metody (Akordlohn je Mordlohn) které snižují lidskou práci. I v odporu proti marxismu vidí Dr. Engliš odpor k úplné negaci kapitalismu a činí z toho závěr, že na konec jde opět o vyvažování individualismu a solidarismu, při čemž se na venek více zdůrazňuje solidarismus národní. I když připouští větší posun k solidarismu, a větší jeho zdůrazňování v praksi, nevidí v tom Engliš žádnou zásadní změnu. Nové je, že německý socialismus vztahuje a obmezuje svůj solidarismus na příslušníky téhož národa, a že národní vědomí a zájem má pomoci smazati protivy, které přináší kapitalistický individualismus. Toto pojetí má pak v zápětí synthesu ve státě o jednom národě a rozklad ve státě s více národy. Jelikož se však národní solidarismus obmezuje jen na příslušníky vlastního národa, rozkládá i mezinárodní vztahy. Ze zřetele ke společenskému tělesu tedy ze základů solidaristických plynou všechna obmezení jednotlivých států. Důsledný národní solidarismus vede takto k autarkii, k níž se program hlásí.

Tato základní hlediska se uplatňují i ve zvláštní části programu, kde se zaujímá stanovisko některým speciálním hospodářským, sociálním a finančním otázkám. I zde odhaluje Dr. Engliš logické slabiny programu, který si vůbec nehledí soustavy a tím méně vědecké objektivity a pravdy. Nad rozumovou stránkou převládá cit, kterému je milejší heslo, líbivá fráze a vášnivé provolání, než logická správnost a objektivní pravda. Z těchto důvodů tuší Dr. Engliš, že rozprava a dohoda při jakémkoliv problému bude nesmírně obtížná.

Rozborem programu sudetoněmecké strany ukázal Dr. Engliš znovu přesvědčivě, podobně jako dříve ve spise »O řízeném hospodářství« jak je nesmírně důležité znát základní pořádkové soustavy k posouzení, kam jednotlivé prvky patří, čím jsou podmíněny a co mají v zápětí, mohou-li vedle sebe existovat, či vylučují-li se vzájemně a jaký mají dohromady smysl.

Dr. F. Stránecký.

Hospodársky problem Anšlusu.

Pripojením Rakúska k Nemecku nastala potreba prispôsobenia a preorientácie našej hospodárskej politiky vzhľadom na nové skutočnosti. Musíme byť opatrní nielen politicky, ale aj hospodársky. Rakúsko malo v našom vývoze veľký význam. Československý vývoz činil r. 1937 do Rakúska Kč 878 mil. a dovoz Kč 456 mil. Tedy výmena zbožia bola pre nás aktívnou o Kč 422 mil. Náš dovoz z Nemecka činil roku 1937 Kč 1785 mil., a náš vývoz činil Kč 1831 mil., tedy sme mali aktivum obchodné vôči Nemecku Kč 46 mil. Na našom vývoze do Rakúska participovalo ostravské uhlie v Kč 209 mil., textil: Kč 254 mil., drevo: Kč 357 mil. Je pravdepodobné, že vývoz nášho uhlia (⅓ celkového vývozu) do Rakúska